

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



CONCEPT

Onderwerp		Advies / conclusie
		<u>Aanwezig:</u> de heer C.P. Bruggink (LNE, voorzitter) mevrouw H.A. van Dam (WN) de heer D. van der Molen (WN) de heer S. Groenendijk (VVD) de heer Th. de Roos (CDA) de heer F.J. van Bork (PvdA) de heer J.G.M. Reerink (PvdA) de heer W. van der Steeg (PvdD) de heer E. Verkaik (W@I) de heer E.W. ten Heuw (ChristenUnie) de heer C. Dieperink (AWP) de heer F. van Os (SGP) de heer E.C. Merkens (LNE) de heren L. de Groot (LNE), C.G. Jansen op de Haar (PvdA) en B. de Jong (CDA), mevrouw J.A. Otterman (WN) (hoogheemraden) de heer C.J. Vos (secretaris) de heer W. Nijenhuis (notulist) <u>Ambtelijk aanwezig:</u> <u>Afwezig:</u> De heer P.J.M. Poelmann (dijkgraaf)
1. Opening en vaststelling agenda		
		Opening De <u>voorzitter</u> opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom. Agenda De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
2. Stukken ter advisering		
2.1	Voorstel 'Zon op daken'	Eerste termijn De heer <u>Van der Steeg</u> (PvdD) wijst op de landelijke discussie over waar zonnepanelen moeten worden geplaatst. De PvdD-fractie is voorstander van duurzame energie, maar de locatie moet wel geschikt zijn en er moet rekening worden gehouden met de ecologische gevolgen. Onderzoek van Deloitte toont aan dat wanneer alle daarvoor geschikte daken worden belegd met zonnepanelen (900km²), er wordt voorzien in 50% van de Nederlandse energiebehoefte. Op dit moment is 35,7km² bedekt met zonnepanelen, dus het ongebruikt potentieel is groot. De PvdD-fractie steunt dit voorstel. Hij wijst op de sterk verschillende terugverdientijden, van 9,5 tot 30 jaar. Wat veroorzaakt die verschillen? Mevrouw <u>Van Dam</u> (WN) geeft aan dat ook de WN-fractie positief is over zonne-energie en dit voorstel in het bijzonder. Het is goed dat het waterschap de eigen verantwoordelijkheid neemt, zeker nu het hoofdkantoor is afgevalen. Ze wijst op de ambitie van het waterschap voor 60% CO₂-reductie in 2050. In de voorjaarsnota staat het streven van 49% CO₂-reductie in 2030 en energieneutraliteit in 2040. Is in dat licht een reductie van 60% in 2050 wel een goede ambitie? Ze vraagt een toelichting. Er is immers ook het broeikaseffect van het veenweidegebied waar nu fors op wordt ingezet. De businesscase in dit voorstel is wat mager, een betere financiële onderbouwing is gewenst. Ze vraagt eveneens een toelichting op de grote verschillen in terugverdientijd. Ook wil ze graag weten of mogelijke locaties ook kunnen worden gedeeld met omwonenden en bedrijven en of er kan worden samengewerkt met gemeenten zodat de terugverdientijd nog kan worden verlaagd. De heer <u>Dieperink</u> (AWP) steunt het voorstel. Een van de ambities is dat in 2020 40% van de

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



energie duurzaam wordt gebruikt. Het is niet duidelijk hoeveel deze panelen daaraan bijdragen. Hij betreurt dat er op Poldermolen 2 geen panelen worden geplaatst. Is het gezien de inmiddels nog kortere terugverdientijd niet mogelijk om op termijn alsnog rendabel panelen op het kantoor te plaatsen?

De heer Van Os (SGP) steunt eveneens dit project. Hij ontvangt graag een antwoord op de vragen die zijn gesteld over de terugverdientijd. De zonnepanelen op Poldermolen 2 zouden 400.000 euro kosten, dit project gaat 490.000 euro kosten. Gezien het feit dat de verbouwing volgens verloopt, neemt hij aan dat men 400.000 euro overhoudt.

De heer Groenendijk (VVD) steunt het feit dat het waterschap duurzaam bezig is, al zijn de terugverdientijden in sommige gevallen wel heel lang. Zijn fractie heeft er moeite mee dat het college aangeeft dat 'door de deelprojecten met een lange terugverdientijd niet te doen, de gemiddelde terugverdientijd wordt verlaagd (...) maar dat het college er de voorkeur aan geeft de subsidie zo volledig mogelijk te benutten.' Die insteek stuit de VVD-fractie tegen de borst: die subsidie zou immers ook door een andere partij kunnen worden gebruikt.

De heer De Roos (CDA) steunt het voorstel. Hij merkt wel op dat het plaatsen van zonnepanelen alleen rendabel is wanneer er subsidie wordt gegeven. En ook dan is de terugverdientijd soms erg lang. Over de kwaliteit van zonnepanelen wordt wisselend geoordeeld. Wat is de garantie op de levensduur van de zonnepanelen die het waterschap gaat gebruiken? De CDA-fractie is geen voorstander van zonnepanelen op de grond. Het is slecht voor de ecologie en voor landbouwgrond is het geen optie. Hij merkt op dat met dit project 0,35% van de energiebehoefte wordt gedekt, een beperkt deel van de ambitie van 40%, maar het is een begin.

De heer Merkens (LNE) stemt in met het voorstel. Hij wijst op het besluit van december 2017 over een bedrag van 480.000 euro voor de Poldermolen. Dat bedrag is niet als een voordeel opgenomen in de nieuwe burap. Wat gaat er met dat bedrag gebeuren? Het bevreemdt hem verder dat voor dat bedrag 550 zonnepanelen zouden kunnen worden geplaatst. Nu blijkt dat met 10.000 euro extra er 1267 zonnepanelen kunnen worden geplaatst. Wat is de reden voor dat verschil?

De heer Verkaik (W@I) is positief over zonnepanelen. Hij vraagt of de opgewekte energie direct kan worden gebruikt, of levert men ook terug? Hij wijst op de procedure. Bij de Poldermolen zijn offertes gevraagd, werkt dat hier ook zo? Hij stelt dat een onafhankelijke expert de offertes zou moeten beoordelen: in de praktijk blijkt vaak dat fabrikanten positievere waarden vermelden dan in de praktijk worden gehaald.

De heer Ten Heuw (CU) meldt het voorstel te steunen.

De heer Van Bork (PvdA) merkt op dat met deze panelen 0,35% van de totale energiebehoefte wordt gedekt, terwijl de ambitie is om in 2020 40% duurzaam op te wekken. Hij concludeert dat men nog een lange weg heeft te gaan. Hij stelt voor de groene ruimtes rond rwzi's te benutten en vraagt het college om de mogelijkheden in kaart te brengen.

Beantwoording eerste termijn

De heer Jansen op de Haar (hoogheemraad) dankt de commissie voor de brede steun voor dit voorstel. Het project is goed voor 0,35% van de totale energiebehoefte. Dat is niet zoveel en het betekent ook dat men het helaas niet gaat redden met alleen zonnepanelen. Er zijn ook andere projecten nodig en daarom zijn in de duurzaamheidsnotitie ook andere mogelijkheden genoemd. Gedacht kan worden aan de nieuw te bouwen berm- en slootmaaiselvergister die momenteel wordt bestudeerd. Ook wordt onderzoek gedaan naar windmolens en warmte uit afvalwater. Tezamen moet dit ertoe leiden dat de ambitie van 40% wordt gehaald, waarbij dit de eerste druppel op de gloeiende plaat is. De panelen worden geplaatst op de voornamelijk platte daken van gebouwen op zuiveringen. Bij de Poldermolen is er sprake van een meer complexe constructie met leien. Plaatsen van panelen was daarom duurder en er konden minder panelen worden gelegd omdat de dakconstructie minder aankan. De terugverdientijd was ook een stuk langer. Een bijkomend voordeel van de zuiveringen is dat er al geschikte, grote stroomaansluitingen zijn. Het verschil in

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



terugverdientijd heeft te maken met verschillen in daken. Sommige daken moeten allereerst verstevigd worden. Sommige daken voldoen ook nog niet aan de arboregels zodat er eerst veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen. Dat brengt kosten met zich mee, met een langere terugverdientijd tot gevolg. En bijvoorbeeld bij de zuivering De Bilt, waar al een zonneweide is gerealiseerd, gaat men op zonnige dagen terugleveren aan het net. Door de lage kWh-prijs die men ontvangt, zijn die zonnepanelen minder rendabel. De terugverdientijd bij De Bilt is 25 jaar. Mevrouw Van Dam vroeg naar de verhouding tussen CO₂-reductie, energiebesparing en de ambities voor beide. De 60% reductie in 2050 betreft een afspraak tussen de Unie en het Rijk. Meer is haalbaar, maar het gaat dus om een landelijke afspraak voor alle waterschappen tezamen. Als men kijkt naar de ambitie van 40% energieneutraliteit voor 2020, dan geldt dat de waterschappen die ambitie al hebben gehaald, maar dat is niet te danken aan De Stichtse Rijnlanden. De suggestie om de zonnepanelen te delen is interessant, maar vooral als je ruimte over hebt. Dan zou je ook de buurt kunnen laten participeren, maar De Stichtse Rijnlanden heeft de eigen ambities voor energieneutraliteit nog niet gehaald en daar wil het college eerst op inzetten. Richting de PvdA-fractie bevestigt hij dat er nog braakliggende terreinen zijn bij zuiveringen. Het is ook een onderwerp dat in de duurzaamheidsagenda is opgenomen. Zonnepanelen op de grond zijn wat betreft procedure complexer: zon op daken is vergunningvrij, maar voor een zonneweide is in ieder geval een vergunning nodig en moet soms ook het bestemmingsplan worden gewijzigd. Het plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond is bij het waterschap op dit moment niet aan de orde. Richting de heer Verkaik licht hij toe dat het project formeel wordt aanbesteed. Hopelijk ontvangt men meerdere inschrijvingen en die worden blind beoordeeld door deskundigen binnen de eigen organisaties. Die hebben er veel ervaring mee. Dan moet men vervolgens nog wel in de gaten houden dat de geleverde kwaliteit ook in orde is, zodat men de terugverdientijden ook realiseert. Dat moet men dan meenemen in garantieafspraken.

Tweede termijn

Mevrouw Van Dam (WN) wijst op de summiere businesscase: ze zou verwachten dat er ook een toelichting zou zijn op de terugverdientijden en de prijsverschillen. Dit is eigenlijk geen businesscase.

De voorzitter merkt op dat die businesscase er wel onder zal liggen. En wanneer die in ieder geval kan worden ingezien door de commissie, lijkt hem dat afdoende.

Mevrouw Van Dam (WN) stelt dat de huidige bewoording vaag is, meer toelichting is wenselijk.

De heer Van Os (SGP) wijst op zijn vraag of het bedrag van 480.000 euro voor Poldermolen 2 vrijvalt.

De heer Groenendijk (VVD) wijst op de recente discussie over afschrijvingstermijnen voor duurzame maatregelen. Die is gesteld op maximaal 15 jaar, waarom wijken onderdelen van dit project daar dan van af?

De heer Verkaik (W@I) vraagt of het niet verstandiger is om de zonnepanelen te concentreren op locaties waar de terugverdientijd het kortste is. Dan heeft men een veel hoger rendement op het geïnvesteerde bedrag.

Beantwoording tweede termijn

De heer Jansen op de Haar (WN) betreurt dat de WN-fractie de businesscase vaag vindt. Onder het kopje 'financiële aspecten' staat naar zijn mening heel duidelijk wat men gaat doen, wat de terugverdientijd is, wat de opbrengsten zullen zijn, wat de subsidie is en vanaf welk moment de panelen in principe gratis energie opwekken. Wanneer daarnaast informatie gewenst is over waarom de ene locatie duurder is dan de andere, dan kan het college die informatie wel opnemen in het voorstel. Richting de heer Van Os licht hij toe dat het bedrag voor zon op de Poldermolen niet vrijvalt. Er komt een nieuw voorstel voor het aanwenden van dat bedrag.

De heer Merkens (LNE) wil graag van de portefeuillehouder financiën horen wat er met dat geld gaat gebeuren en waarom het nu niet in de eerste burap is opgenomen.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



		De heer <u>Jansen op de Haar</u> (hoogheemraad) heeft daar geen bezwaar tegen, maar tekent aan dat het college voor dit onderwerp heeft afgesproken dat hij het woord zou voeren. Richting de heer Groenendijk licht hij toe dat het college dit als één voorstel beschouwt, met één SDE-subsidie voor alle daken van de zuiveringen van het waterschap. Daarvoor geldt een terugverdientijd van 14 jaar. Er wordt dus niet afgeweken van de afspraak die is gemaakt met het algemeen bestuur. Hij merkt verder op dat de SDE-subsidie nog niet is uitgeput en dat het waterschap andere partijen dus niet benadeelt. De heer <u>Verkaik</u> (W@I) wijst op zijn opmerking dat nu een deel van dit project duurder uitvalt. Hij is geen tegenstander van het plaatsen van panelen op de grond, dat is ook effectiever. Doel van zijn opmerking was dat men met het beschikbare geld zo veel mogelijk zou moeten opwekken. De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad) wijst op de relatie tussen dit project en dat voor zonnepanelen op het dak van Poldermolen 2. Het algemeen bestuur heeft in het kader van de verbouwing van Poldermolen 2 een apart krediet verstrekt voor zonnepanelen op de Poldermolen 2. Het krediet heeft als kenmerk dat het een investeringsbeslissing mogelijk maakt: zodra het wordt uitgevoerd, worden de kapitaalslasten geactiveerd en komt dit in de begroting en de resultaten terecht. Maar zolang er niets gebeurt, is er geen geld dat kan worden teruggegeven. Het gaat hier om een ander project met een ander doel en ook een ander investeringskrediet: zou men niets doen, dan gaat het geld automatisch terug naar de algemene middelen. De portefeuillehouders komen terug bij het algemeen bestuur met een nieuw voorstel. De termijn voor de SDE-subsidie voor het dak van de Poldermolen is inmiddels verlopen. Er moet dus een nieuw voorstel komen om de doelstellingen die men had met zonnepanelen op het dak op een andere manier te realiseren. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het onderwerp kan worden doorgeleid als hamerstuk, met de toezegging van een nadere onderbouwing van de businesscase.
3. Stukken ter consultering		
3.1	Klimaatsslimme landbouw: kansen voor afremming bodemdaling	De <u>voorzitter</u> merkt vooraf op dat er een technische bijeenkomst is geweest over het stuk. Hij geeft het woord aan de heer De Groot voor de laatste stand van zaken. De heer <u>De Groot</u> (hoogheemraad) licht toe dat de commissie beschikt over een versie die voor driekwart gereed is, er wordt nog aan gewerkt. Klimaatsslimme landbouw richt zich in dit verband vooral op bodemdaling. Er wordt al dertig jaar gesproken over bodemdaling en tot voor enkele jaren bleef het daar ook bij. Het waterschap heeft in zijn koersdocument als doel opgenomen om de bodemdaling met 25% af te remmen. In 2017 is de position paper vastgesteld en daarbij aangegeven dat het feitelijk een startnotitie is. Inmiddels zijn er pilots gestart bij de proefboerderij in Zegveld en bij Portengen, waar voortvarend de drukdrainage is aangelegd. De eerste testresultaten komen inmiddels binnen. Met de drukdrains kan men ook greppel plas-dras maken, dat is een opsteker voor de weidevogels. Een derde pilot betreft de polder Lange Weide. Daar komen onderwaterdrains in een gebied van 310 ha. Men heeft nog niet de antwoorden op alle vragen, maar de eerste signalen zijn positief. De bodemdaling krijgt nu ineens ook serieuze aandacht vanuit het Rijk, vooral vanwege het CO₂-aspect. Zodoende kwam het waterschap in gesprek met LNV, dat duidelijk maakte dat er voor 2018 nog middelen beschikbaar zijn. De vraag aan het waterschap was of het kans zag om een project op te zetten. De Stichtse Rijnlanden heeft die handschoen opgepakt en heeft dit voorstel uitgewerkt. Voor een bedrag van 4 miljoen euro moet voor 1 juli een beschikking worden afgegeven. Het mandaat ligt bij het college, maar hij wil graag de mening van de commissie horen. Op dinsdag 5 juni is het voorstel besproken door het college. Er liggen nog wat aandachtspunten voor het waterschap die beter moeten worden uitgewerkt. Een voorbeeld is de KWA. Met Rijnland is afgesproken dat het waterschap in droge tijden 15m³ per seconde kan leveren en de vraag is of er wel voldoende water is om dat twee tot drie maanden vol te houden. Een ander aspect is wateroverlast: wat gebeurt als de natte veengrond een plensbui moet verwerken? Dat moet ook nog beter worden uitgezocht. Een derde punt betreft de gevolgen voor het beheer als dit wordt toegepast in 2000 tot 3000 ha. Ten slotte is er de vraag naar de financiële: wat als halverwege blijkt dat

de praktijk toch anders is dan werd verwacht? De provincie Utrecht wil graag samenwerken in dit project.

Eerste termijn

De heer Van Bork (PvdA) stelt dat er een uitermate aantrekkelijk voorstel ligt: het Rijk wil 18,7 miljoen euro investeren in 2500 ha veenweidegebied om te bezien op welke wijze bodemdaling kan worden afgeremd. De proef past in het beleid van het waterschap om de bodemdaling te temporiseren. Men is al bezig in Portengen en Lange Weide, hoe verhoudt dit voorstel zich tot deze pilots? Gaan die pilots op in het grotere project en krijgt het waterschap de kosten gecompenseerd? Het voorstel schrijft dat er al 4 tot 5 miljoen is geïnvesteerd door de regio, maar het waterschap heeft toch maar 50.000 euro per jaar beschikbaar gesteld voor een periode van vier jaar?

De heer De Jong (hoogheemraad) licht bij interruptie toe dat het gaat om een bedrag van 500.000 euro per jaar.

De heer Van Bork (PvdA) vervolgt dat het bedrag van 18,7 miljoen euro komt neer op 7500 euro per hectare. Het veenweidegebied beslaat 120.000 ha op het terrein van De Stichtse Rijnlanden. Dat zou een totale investering van 900 miljoen euro betekenen voor een 25% lagere bodemdaling. Een fors bedrag, zeker omdat de agrariërs uiteindelijk de investering moeten opbrengen en die hebben aangegeven maximaal 1000 euro per hectare te kunnen opbrengen. Overige kosten zouden via subsidies gedekt moeten worden. Op basis van dit voorstel is de conclusie dat de agrariërs de kosten niet kunnen dragen. De rol van de provincie is niet duidelijk: de provincie bepaalt wat de functie van de gebieden moet zijn, maar wat doet ze verder nog?

De heer Ten Heuw (CU) is positief over de rol die het waterschap in dit dossier speelt. In het stuk is sprake van zes deelprojecten voor klimaatslimme landbouw, wat gebeurt er nu met de andere vijf deelprojecten? Het zou goed zijn wanneer het doel van het project helderder wordt geformuleerd: gaat het om het terugdringen van de bodemdaling met 25%, om onderwaterdrainage voor 2500 ha, beheersing van de kosten voor het waterbeheer of om het zo lang mogelijk faciliteren van de landbouw? Daarnaast is het onduidelijk wie nu primair verantwoordelijk is voor het aanpakken van de bodemdaling. Dat is een politiek vraagstuk en het waterschap is uiteindelijk niet de probleemeigenaar. Geef duidelijk de rollen en verantwoordelijkheden aan van Rijk, provincie en waterschap. Het voorstel lijkt in te zetten op grootschalige implementatie van onderwaterdrainage en het in stand houden van het huidige grondgebruik. Maar in een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving uit 2016 wordt ook gesproken over de verandering van functies, zoals meer natte natuur. Laat men dat nu links liggen? Wat zijn de consequenties voor de initiatieven om de methaanuitstoot terug te dringen als men tegelijk de intensieve veehouderij in stand wil houden? Hoe gaat men om met particulieren die niet mee willen doen met initiatieven als onderwaterdrainage als straks agrariërs zelf verantwoordelijk worden voor het waterbeheer? Recent heeft het college een stimuleringsregeling water en bodem vastgesteld, waarbij particulieren tot 40.000 euro subsidie kunnen krijgen. Hoe verhoudt die regeling zich tot deze pilot?

De heer Verkaik (W@I) wijst op de noodzaak om vooraf een helder doel voor ogen te hebben. Bij een onderzoek moet je objectief zijn en niet bij voorbaat een bepaalde uitkomst voor ogen hebben. Hoe wil men de nulmeting doen?

De heer Merkens (LNE) staat open voor dit voorstel, ook vanwege de meekoppelkansen. Dit project heeft een bepaald doel voor ogen, maar het verloop moet uitwijzen waar men op uitkomt. Het is belangrijk hieraan mee te doen. Het is duidelijk dat de CO₂-uitstoot moet worden aangepakt. Er zijn haken en ogen en er staan nog vragen open, maar hij pleit ervoor nu door te pakken zodat de deadline van 1 juli kan worden gehaald.

De heer De Roos (CDA) complimenteert het bestuur met het feit dat dit initiatief van het waterschap is opgemerkt in Den Haag. Hij is in principe positief over dit voorstel. Hij stelt vast dat de provincie de middelen zal beheren, wat is daar de reden voor? Een ander punt betreft het voornemen om de agrarische collectieven aan het roer te zetten. Hij betwijfelt of die

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



collectieven nu al wel in staat zijn om die regiefunctie op zich te nemen. Er moeten voldoende grondeigenaren meedoen en dat is op dit moment nog helemaal niet zeker. Wat als te weinig grondeigenaren willen meedoen? En wordt er rekening gehouden met het gegeven dat sommige gebruikers de grond niet in eigendom hebben, maar pachten? Het waterschap heeft ook een verantwoordelijkheid voor de KWA. Wat als er bij extreme droogte niet voldoende water is? Gaat dat dan allereerst naar het Westland? Of wat als er juist heel veel water is? Het is een mooi project, maar is dit ook een kerntaak van het waterschap? Hij hoopt dat men zich wel richt op de kansrijke delen van het veenweidegebied. De polder Oukoop is bijvoorbeeld niet kansrijk en de vraag is of men alles op alles moet zetten om daar de functie te behouden.

De heer Groenendijk (VVD) is onder de indruk van dit stuk, het is een mooie strategische zet om hier de regiefunctie te pakken, ook gezien de aankomende Omgevingswet waarin de rol van het waterschap wat onduidelijker is. De VVD-fractie is er absoluut voorstander van dat het waterschap zich beperkt tot de kerntaak, maar het is mooi dat men hier de nek durft uit te steken. Hij vraagt het college om ook naar de bredere problematiek van bodemdaling te kijken: behalve de landbouw worden ook woningen bedreigd. Een rapport van het CPB noemt een totale schade van 25 miljard euro, waarvan 16 miljard voor woningen en 9 miljard voor de openbare ruimte. Het zou goed zijn als dit onderzoek als bijvangst ook oplossingen biedt om de verzakking van de openbare ruimte te verminderen.

De heer Van Os (SGP) stelt vast dat er het nodige op het waterschap afkomt, maar dat het deze handschoen wel moet oppakken. Hij vraagt zich wel af of de organisatie dit wel aankan, gezien ook de andere grote projecten die het al uitvoert. Hij sluit zich aan bij de vraag van de heer De Roos over de collectieven: die hebben in ieder geval ondersteuning nodig willen ze de in het stuk beschreven rol op zich kunnen nemen.

De heer Dieperink (AWP) stelt dat de rol van het waterschap duidelijker zou moeten verwoord, hij had uit het stuk niet afgeleid dat het waterschap de regie gaat nemen. Wat betekent dit in termen van tijd, geld en verantwoordelijkheden? Ook het doel van dit voorstel zou helderder moeten worden aangegeven en er moet een duidelijke evaluatieafspraken worden gemaakt om te beoordelen of het project al dan niet moet worden voortgezet.

De heer Van der Molen (WN) dankt het college voor de toelichting de week ervoor. De plannen zijn toen al goed uiteengezet. Het is een mooi voorbeeldproject voor de nieuwe rol die het waterschap moet nemen in het landelijk gebied als het gaat om klimaatverandering. De WN-fractie stemt in met het project en de daarbij genoemde voorwaarden. Wel dienen er ook uitgangspunten en criteria te worden geformuleerd zodat na vier jaar kan worden bepaald of het project ook succesvol is geweest. Daar moet aan de voorkant duidelijkheid over zijn. Die criteria zijn niet alleen gerelateerd aan bodemdaling en CO₂-uitstoot, maar ook aan waterkwaliteit en bodemkwaliteit. Die mogen in ieder geval niet verslechteren. Men wil over vier jaar niet achterblijven met kilometers pvc waar men niets meer mee doet, dus gebruik bij voorkeur duurzame materialen. Daar kan men vooraf afspraken over maken. Ook biodiversiteit is een aandachtspunt. Het tweede punt betreft de governance. Het stuk wijst op een rol voor de collectieven. Het is een belangrijk onderwerp want wie bij bepaalt bij droogte wanneer de pomp wordt aangezet? Ook andere belanghebbenden zoals burgers en natuurorganisaties moeten worden betrokken. De WN-fractie vindt de CO₂-problematiek in het landelijk gebied heel belangrijk en ze overweegt om eind juni een motie in te dienen over het effect van CO₂ bij peilbesluiten. Dat effect moet vooraf helder zijn. Hij complimenteert het college en het ambtelijk apparaat voor hun proactieve opstelling op dit dossier.

De heer Van der Steeg (PvdD) wijst op de veel pm-posten in het stuk, maar hij begrijpt dat het stuk nog niet is voltooid. Hij merkt op dat het in de uitnodiging van het Rijk gaat om klimaat en biodiversiteit. Over biodiversiteit ziet hij maar weinig terug in het stuk: de kosten staan nog niet vermeld en ook de doelstelling en de aanpak zijn nog niet bepaald. Dat is jammer, hij vraagt de portefeuillehouder om een toelichting. Hij sluit zich aan bij de vragen van de heer Van Bork: wat betekent dit project voor de pilots die al lopen? Is dit extra of haalt het waterschap nu subsidie binnen voor iets wat al loopt? Het stuk richt zich, zoals de heer Ten Heuw al aangaf, heel sterk op onderwaterdrainage. Ook natte natuur, andere functies en andere opties moeten aandacht krijgen.

Beantwoording eerste termijn

De heer De Groot (hoogheemraad) constateert dat de commissie over het algemeen positief is over het voorstel, maar ook dat er nog veel vragen zijn. Het waterschap is begonnen met enkele pilots en dit kan worden beschouwd als een vervolg, hoewel het op landelijk niveau wel een pilot is. Met Rijnland en AGV lopen er gesprekken en zij zijn gevraagd om waar mogelijk ook mee te doen. Het kan dus zijn dat een deel van de 2500 ha in het gebied van andere waterschappen ligt. Ten aanzien van de financiering merkt hij op dat het bedrag van 4 tot 5 miljoen bestaat uit de optelsom van de investeringen van het waterschap, van andere subsidies voor de pilots, eigen bijdragen van de agrariërs en middelen van de provincie. Het bedrag van ongeveer 18 miljoen is ook bestemd voor een compleet onderzoekstraject, inclusief het governance-aspect. Dat maakt in dit project de kosten per hectare best hoog, maar de verwachting is dat men straks op 2500 tot 3000 euro per hectare uitkomt. Van agrariërs wordt een bijdrage verwacht van 25% van de fysieke investering die naar verwachting 20 tot 25 jaar mee gaat. De eerste onderwaterdrainage ligt in Zegveld. Die is twaalf jaar oud en recent bleek deze nog helemaal schoon. Bij dit project is het waterschap trekker, maar het college heeft ook helder aangegeven dat bodemdaling een gezamenlijk probleem is. Het waterschap heeft niet langer gewacht en is aan de slag gegaan. Nu doet het Rijk mee met middelen vanuit de klimaataanpak. Op 7 juni heeft hij de gedeputeerde van de provincie gesproken. LNV moet de middelen op korte termijn de middelen wegzetten en omdat het waterschap normaal gesproken geen kassiersfunctie heeft, heeft men de provincie gevraagd die rol op zich te nemen. De eerste reactie was positief. Daarnaast heeft men geconcludeerd dat de regierol voor een project als dit passender is voor de provincie, ook als men de ro-component wil meenemen. Er zijn polders in buurwaterschappen waar binnen 20 tot 30 jaar het opbarsten van veen niet langer houdbaar is. Dat vraagt om een ander gebiedsproces waar de provincie als overheid nodig is. Hij merkt op dat het een lopend proces is, met betrokkenheid van collectieven, provincie en andere waterschappen. En natuurlijk LNV als financierder. Niet alle vragen zijn beantwoord, maar de verdeling van verantwoordelijkheden is redelijk georganiseerd. De richting is goed en steeds meer betrokkenen zijn positief en willen een steentje bijdragen. Dit project bestaat uit zes onderdelen en dat maakt ook dat je het bedrag niet kunt omslaan naar het aantal hectares. Er zit veel meer in. Doel is een pilot op landelijke schaal die ook kopieerbaar is. Feitelijk is de daling in Friesland groter en zou je met het oog op het effect daar een pilot moeten uitvoeren, maar het verschil is dat je hier een project van de grond kunt krijgen. De middelen van LNV hebben een klimaatstempel (CO₂). Daaraan verbonden in dit project is de nutriëntendiscussie. De nutriënten in het oppervlaktewater in het veenweidegebied zijn voor een derde afkomstig van bodemdaling, een derde door historische bemesting en een derde door de huidige bemesting. Wanneer de bodemdaling met 50% wordt teruggedrongen, neemt het aantal nutriënten al met 15% af. Remmen van bodemdaling heeft een fors effect. Biodiversiteit en ecologie zitten er fors in, maar die moeten via het gebiedsproces een invulling krijgen. Dat is een les die men heeft geleerd in Lange Weide. Het waterpeil gaat wat meer fluctueren en dat heeft effect op de kanten van tertiaire watergangen. Daar experimenteert men met lisodde aan de waterkanten om zo de oevers stabiel te maken en de biodiversiteit te vergroten. Ten aanzien van de verantwoordelijkheid merkt hij op dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Het waterschap wacht niet af en is begonnen, met daarbij de verwachting dat ook andere betrokkenen hun rol pakken. Die strategie is tot nog toe ook succesvol. Het draagvlak is belangrijk en mede om die reden wordt niet aan de voorkant gesproken over functieverandering. Formeel gaat het waterschap daar ook niet over. Functieverandering komt vanzelf aan de orde als blijkt dat een situatie niet langer houdbaar is. De regeling Water en Bodem is zeer succesvol, de middelen voor kwaliteitsmaatregelen zijn voor dit jaar al uitgeput en ook voor de maatregelen tegen bodemdaling schijnen al aanvragen te zijn gedaan. Deze regeling kan men zien als een voorloper, mogelijk volgen daarna wel maatregelen op basis van dit voorstel. Er zal een nulmeting worden uitgevoerd, via het meten van hoogtes zal de huidige situatie in kaart worden gebracht. De methaanuitstoot is afkomstig van het vee dat op de veengrond wordt gehouden. Die uitstoot is geen onderdeel van dit project. De NO₂-meting wordt wel meegenomen in het onderzoek. Richting LNE geeft hij aan dat het college het algemeen bestuur regelmatig wil informeren over de stand van zaken. Mogelijk moet er over een half jaar worden gesproken over het vervolg, want hij hoopt dat men nog een stap verder kan gaan want het streefpercentage van 25% behaalt men hier nog niet mee. Men zal het vervolg

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



regelmatig evalueren, het is een project van jaren. Ten aanzien van de agrarische collectieven merkt hij op dat het ene beter is georganiseerd dan het andere. Het is een spannende ontwikkeling die zeker aandacht vereist. Het is duidelijk dat de agrarische collectieven tot nu toe zelfstandig het agrarisch natuurbeheer hebben vormgegeven. Ze vervullen een spilfunctie en dat doen ze naar tevredenheid van de provincie. Of ze dit project ook aankunnen, hangt af van de aanwezigheid van deskundige mensen. Het waterschap heeft daar ook belang bij, men wil de bodemdaling samen met partners in het gebied aanpakken. Daar is professionalisering van betrokken mensen voor nodig en ook de provincie heeft daar een rol in. De provincie heeft daar ervaring mee via het organiseren van het agrarisch natuurbeheer. Een harde voorwaarde voor het waterschap is dat 65 tot 80% van de eigenaren deelneemt. Breed draagvlak is noodzakelijk wil men er als overheid in gaan investeren.

De heer Ten Heuw (CU) vraagt bij interruptie hoe men omgaat met de eigenaren die niet meedoen. Komen die straks in een putje te wonen?

De heer De Groot (hoogheemraad) stelt dat dit een interessante governance-vraag is. Het waterschap mag grondeigenaren en bewoners van het veenweidegebied op hun verantwoordelijkheid wijzen. Ze worden geacht dat te doen wat zowel fysiek als financieel binnen hun mogelijkheden ligt. Het waterschap moet ze daarbij helpen en ze moeten de tijd krijgen, maar wanneer iemand structureel weigert om zijn of haar deel te doen, kun je je afvragen of dan het recht op onderbemaling blijft bestaan. Daarover is besloten dat het waterschap dat niet langer gaat doen. Mensen moeten reële kansen hebben en hun grond moet een verdien capaciteit hebben, maar daar staat tegenover dat ze hun verantwoordelijkheid nemen. Hij wijst op de vraag wie er voor gaat wanneer het heel lang droog is: het eigen gebied of Rijnland? Dat dilemma heeft men nog niet bij de hand gehad, maar het zou zomaar kunnen. De eerste berekeningen geven aan dat het met de extra watervraag nog wel meevalt. De eerste praktijkmetingen zullen van Lange Weide komen, daar kan men volgend jaar beginnen met meten, maar het kan even duren voor precies duidelijk is wat de gevolgen zijn van extreme droogte of wateroverlast. Het punt heeft de aandacht van het college.

De heer Verkaik (W@I) wijst op de toezegging in het kader van de KWA dat het eigen gebied allereerst water krijgt, maar tegelijk kan men gebieden van dit project niet droog laten vallen. Toch zou het uitgangspunt voor de KWA leidend moeten zijn.

De heer De Groot (hoogheemraad) bevestigt de afspraak voor de KWA. Wat hij heeft willen aangeven, is dat men zeer goed duidelijk moet zijn wat verschillende omstandigheden voor gevolgen hebben en hoe vervolgens kan worden gezorgd dat beide voldoende water hebben. Duidelijk is dat wanneer men wat aan bodemdaling wil doen, dit water kost. Er zijn gebieden waar onderwaterdrainage niet zinvol is vanwege de opbarsting van het veen binnen enkele decennia. Het waterschap neemt bij dit project in eerste instantie de regie, men jaagt het project enorm aan en geprobeerd wordt de regie zo te verdelen dat iedereen verantwoordelijk is voor de eigen taak. De provincie Utrecht lijkt daar ook voor open te staan, definitieve afspraken moeten nog worden gemaakt. Bodemdaling speelt ook in de stad een rol. Dit project wordt betaald door LNV, met een duidelijke klimaatdoelstelling. Vanuit CO₂-oogpunt is vooral het veenweidegebied een probleem. Er wordt ook gewerkt aan regiodeal, waarbij niet het waterschap maar de gemeentes Gouda, Woerden en Alphen aandacht besteden aan de bodemdaling in de stad. Daarvoor is ook het Platform Slappe Bodem opgericht, De Stichtse Rijnlanden is daarbij aangesloten. De organisatie kan dit project aan, maar het gaat niet vanzelf, het is een serieus aandachtspunt. Als college is goed bekeken wat de reikwijdte is van dit project en er is ook geld gevraagd binnen dit project om de organisatie op orde te brengen. Er kunnen ook gevolgen zijn voor het dagelijks beheer. In het najaar komt het college met het peilbesluit voor Lange Weide en dat is een dynamisch peil. Daarvoor worden het waterschap, agrariërs in de polder, een medewerker van Staatsbosbeheer en een bewoner verantwoordelijk. Dat vereist afstemming en daar heeft men ook aandacht voor. Hij garandeert niet dat het waterschap geen kosten voor zijn rekening hoeft te nemen. Uiteindelijk zijn het voor een belangrijk deel ook echte waterschapstaken. Er is gevraagd naar de evaluatie en welke effecten zichtbaar moeten zijn om op te kunnen schalen. Hij wil daar niet op vooruitlopen. Bodemdaling is hoog op de

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



agenda komen te staan en dit project betekent al enkele jaren werk. Opschalen zou hij bij voorkeur buiten het gebied van De Stichtse Rijnlanden doen want op dit moment kan men ook niet meer aan. Mocht er zich toch een grote kans voordoen, dan komt hij terug bij het algemeen bestuur. Ondertussen houdt hij het algemeen bestuur op de hoogte van de ontwikkelingen.

De heer Dieperink (AWP) neemt aan dat er toch wel een tussentijdse evaluatie komt van de lopende projecten op basis van een aantal criteria die al zijn genoemd. De projecten zijn weliswaar niet in eerste instantie bedoeld om de biodiversiteit te dienen, maar ze kunnen wel ongewenste effecten hebben op de biodiversiteit. Kan men over twee jaar een tussentijdse rapportage verwachten?

De heer De Groot (hoogheemraad) hoopt komend najaar al bij het algemeen bestuur terug te komen met een stand van zaken. Hij zegt toe om jaarlijks over het onderwerp te spreken. Richting de heer Van der Molen vertelt hij dat in Lange Weide op een aantal hectares biodrains zijn gelegd. Deze zijn biologisch afbreekbaar, gekeken wordt of die ook op lange termijn een mogelijkheid zijn. Dit aspect heeft de aandacht, maar het is op dit moment niet de grootste prioriteit. Een ander doel van dit project is dat de bedrijfsresultaten van de ondernemers goed blijven. Dat is een voorwaarde wil men ook op lange termijn kunnen spreken van een succes. De aspecten biodiversiteit en ecologie hebben nadrukkelijk de aandacht en zullen nader worden uitgewerkt. Er is al een aantal toegevoegde waarden voor dit project genoemd. De belangrijkste is wel dat wanneer men nog lange tijd op de huidige voet verdergaat de waterschapskosten steeds hoger worden. Die maatschappelijke kosten kan men terugdringen, maar het is nog te vroeg om daar een bedrag aan te koppelen.

Tweede termijn

De heer Van Bork (PvdA) wijst op de hoge kosten van onderwaterdrainage, 2500 tot 3000 euro per hectare. De pilot zou duidelijk moeten maken wat het gaat kosten en of de agrarische sector dat ook kan betalen. En als dat niet het geval is, dan moet er iets anders worden bedacht om de bodemdaling tegen te gaan.

[De heer Groenendijk (VVD) verlaat de vergadering.]

De heer Ten Heuw (CU) dankt de portefeuillehouder voor de heldere toelichting en vraagt om die ook op te nemen in het projectvoorstel.

De heer Verkaik (W@I) wijst op de vele afhankelijkheden bij dit project, terwijl het project op zich al lastig genoeg is.

De heer De Roos (CDA) stelt dat er een mooie uitdaging ligt voor het bestuur. Hij vraagt wie de collectieven gaat opleiden en merkt op dat de collectieven zeker niet alle veehouders vertegenwoordigen. Het zijn vooral veehouders die zich ook bezighouden met vogelbeheer, maar vooral de jongere intensieve veehouders hebben er minder mee. Hij vermoedt dat in hectares de collectieven ook niet het grootste deel van de grond vertegenwoordigen. Hij vraagt het college om de polders in kaart te brengen waar opbarsten van het veen een probleem wordt.

De heer Van der Molen (WN) wijst op de vele factoren die zijn genoemd, zoals nutriënten en biodiversiteit. Hij vraagt het college om waar mogelijk de ambities voor deze factoren te kwantificeren. Op die manier kan men achteraf ook bepalen of het project succesvol is verlopen.

Beantwoording tweede termijn

De heer De Groot (hoogheemraad) stelt dat de bijdrage die een agrariër kan leveren afhankelijk is van de melkprijs. Is de melkprijs 1 cent hoger, dan is 3000 euro per hectare ook haalbaar. De reële bijdrage is dus geen constante. Wat belangrijk is, is dat de agrariër uiteindelijk ook zelf de waarde ziet van deze investering. Op dit moment kunnen agrariërs het zelf niet opbrengen, maar het gaat natuurlijk ook om een nieuwe ontwikkeling. Het waterschap helpt ook met de investering die nu nog 2500 tot 3000 euro per hectare vraagt. Er zijn ook nog maar een of twee aannemers die goed in staat zijn om op veen te draineren,

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



		maar wanneer die markt groter wordt, zal er ook concurrentie ontstaan en dalen de prijzen. Mogelijk is over enige tijd 2000 euro per hectare een gangbare prijs en bij een grondprijs van 50.000 tot 65.000 euro per hectare is dat geen onoverkomelijk bedrag. Dan komt er nog wel het jaarlijkse onderhoud bij en na 20 tot 25 jaar zal men mogelijk het systeem moeten vernieuwen. Hij verwacht dat het economisch uiteindelijk wel een rendabele investering zal blijken te zijn. Richting de heer Ten Heuw geeft hij aan er niet veel voor te voelen de toelichting op te nemen in het voorstel. Ten aanzien van de collectieven geeft hij aan dat het opleiden graag met de provincie zou willen doen. Het klopt dat niet iedereen lid is van een collectief. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen leden en niet-leden, het collectief zou iedereen moeten vertegenwoordigen. De heer De Roos (CDA) merkt bij interruptie op dat de heer De Groot niet moet verwachten dat alle agrariërs willen meewerken met collectieven. Dat is eenvoudigweg niet het geval, verbreding is noodzakelijk. De heer De Groot (hoogheemraad) verduidelijkt dat het collectief in dit geval een middel is, niet het doel. Ook LTO zou deze rol op zich kunnen nemen. Waar het om gaat, is dat het proces van onderop vorm wordt gegeven en uiteindelijk de verantwoordelijkheid ook echt bij de eigenaren en pachters komt te liggen. Het college dacht daarbij allereerst aan de collectieven, maar hij zegt toe hier ook LTO te vermelden. Hij vervolgt dat de provincie Zuid-Holland een onderzoek heeft gedaan naar de opbarsting van het veenweidegebied. Dat onderzoek wordt binnenkort vrijgegeven. Dat kan hij de commissie doen toekomen en wellicht is het verstandig om er ook een bijeenkomst aan te wijden. De voorzitter concludeert dat de commissie veel punten aan het college heeft meegegeven. Daarnaast zijn er enkele toezeggingen gedaan, zoals een jaarlijkse evaluatie. Hij rondt daarop dit agendapunt af.
3.2	Reikwijdte Keur	De voorzitter licht toe dat de heer Reerink een korte presentatie zal geven om zijn standpunt ten aanzien van het memo van het college te illustreren. <i>Eerste termijn</i> De heer Reerink (PvdA) licht de aanleiding toe. Bij een vorige bespreking heeft de PvdA-fractie, net als de PvdD-fractie, gezegd dat het kwaliteitsaspect steviger verankerd moet worden in de keur. Het college heeft daarop een memo opgesteld en deze wekte de indruk dat de conclusie al vaststond en dat men daar vervolgens naartoe heeft geschreven, gebruikmakend van juridische argumenten. De PvdA-fractie is het niet eens met het memo: kwaliteit kan zeker een factor zijn in de keur. Hij baseert zich daarvoor op de Waterschapswet, het boek van onder andere Herman Havekes over de Waterschapswet met de memorie van toelichting en de jurisprudentie en elementen uit de Waterwet. De Waterwet geeft de elementen voor de waterautoriteiten, met b): 'bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen' en c): 'de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.' Hij wijst op de Waterschapswet die de inrichting regelt van de waterschappen en ook de basis vormt voor de keur, als afdwingsysteem voor het inhoudelijke beleid. De heer Havekes beschrijft (op pagina 54 van De Waterschapswet 2015) de parlementaire behandeling: 'tevens zal recht moeten worden gedaan aan de samenhang tussen het oppervlaktewater en het grondwater, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin en zullen de relaties van het waterbeheer met andere beleidsterreinen zoals milieubeheer, ruimtelijke ordening en natuurbeheer beter tot uitdrukking moeten komen.' Dus ook in de parlementaire behandeling is benadrukt dat er aandacht moet zijn voor de kwaliteit. De heer Havekes concludeert: 'Het betekent voor de waterschappen primaire de brede kijk bij de taak als waterbeheerder.' Die brede kijk zou ook tot uitdrukking moeten komen in de bestuurssamenstelling opdat alle aspecten van het waterbeheer tot hun recht komen. Wanneer het gaat over kwaliteit dan gaat het uiteraard over de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW betreft een maatschappelijk belang dat beschermd moet worden en de KRW valt ook onder de werking van de keur. In artikel 56 zegt de Waterschapswet: '(...) alhoewel de wetgeving niet expliciet in de wet heeft vastgelegd dat het waterschapsbestuur aan de reglementaire taakuitoefening met een brede

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



kijk invulling kan geven is die ruimte er wel.' En professor Van Rijswijk oordeelt: 'In samenhang met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van de watersystemen gaat de Waterwet zelf uit van een bredere kijk.'

De kern van het verhaal is artikel 59 lid 1: het waterschap is bevoegd tot het maken van verordeningen voor zover deze verordeningen niet met hogere regelingen in strijd zijn. In het memo van het college wordt steeds gesproken over het in strijd zijn met een hogere regeling, maar artikel 59 zegt dat als iets al vastligt in de wet, deze bepaling niet geldt. Op dat punt verschilt hij van mening met het college, dat stelt dat de hele regeling niet meer geldt, terwijl een rechter altijd bij strijdigheid met de wet de bepaling als ongeldig zal verklaren en niet de hele wet, de AMvB, de regeling of de verordening. Havekes stelt dat de lagere regeling op dat punt - en dus niet de hele regeling - onverbindend. Havekes stelt verder dat 'zelfs als de waterschapsverordening en een hogere regeling eenzelfde punt regelen, doch met het oog op verschillende belangen, er geen strijdigheid is.' In dat geval betreffen de regelingen verschillende onderwerpen en zijn ze beide van kracht. De conclusie is dat ook de kwalitatieve belangen in het waterbeheer in de keur beschermd kunnen en dienen te worden.

De voorzitter dankt hem voor deze uitgebreide toelichting en geeft het woord aan de heer Ten Heuw (CU).

De heer Ten Heuw (CU) merkt op dat hij zich in het dagelijks leven voltijd met dit soort zaken mag bezighouden als waterschapsjurist. Hij is het geheel eens met de opstellers van het memo; hij gaat niet mee in het betoog van de heer Reerink. Om kort te gaan: het is inderdaad een taak van de waterbeheerder om zich bezig te houden met de waterkwaliteit en bij allerlei maatregelen en beleidsplannen dient het waterschap rekening te houden met zaken als de KRW, maar dat betekent niet dat de waterbeheerder kwaliteitsregels mag stellen die al geregeld zijn in bijvoorbeeld AMvB of formele wetten zoals de Waterwet.

De heer Dieperink (AWP) onderschrijft het betoog van de heer Reerink wel. Het lijkt hem wel een taak van het waterschap om heldere waterkwaliteitsdoelstellingen in de keur op te nemen, al was het alleen maar omdat dit de stuurbaarheid van het watersysteem kan bevorderen. Hij denkt dat de juridische analyse van de heer Reerink hout snijdt: het is niet strijdig met een hogere regelgeving, tenzij die hogere regelgeving uitputtend is en zo is die over het algemeen niet bedoeld.

Mevrouw Van Dam (WN) is blij met het memo en de uitgebreidheid ervan. Ze heeft wel het gevoel dat het college zich erg voorzichtig opstelt als het gaat om de mogelijkheden voor de waterkwaliteit. Ze is geen jurist, maar ze hoort vooral graag wat het waterschap wel doet en het is belangrijk om creatief te kijken hoe het gewenste effect kan worden bereikt, bijvoorbeeld door een situatie anders te framen. Zo zijn natuurvriendelijke oevers zowel een waterkwaliteitsmaatregel alsook een type oeverbeschoeiing. In het memo staat ook een vooruitblik op de Omgevingswet, met de algemene boodschap dat er meer ruimte komt en dat het dus vanzelf wel goed komt. Dat is een voorbarige conclusie. Het 'ja, mits' brengt ook het risico dat het waterschap vaker achter de feiten aan gaat lopen. Die zorg werd bevestigd door een artikel in Binnenlands Bestuur dat aangaf dat gemeenten en provincies maar weinig doen met adviezen van de waterschappen. Dat vereist dat het waterschap voldoende waarborgen inbouwt in de eigen instrumenten. Ze is blij dat de botsproeven worden uitgebreid en ze ontvangt graag een lijst met daarop de voorgenomen botsproeven. Worden er ook mensen van buiten het waterschap betrokken bij de botsproeven? De WN-fractie vraagt om een aantal aspecten mee te nemen in de botsproeven, zoals de cumulatieve effecten van op zich acceptabele activiteiten, het reguleren van gemotoriseerd varen op de Kromme Rijn en de wijze van omgang met de bewijslast en kostenverrekening als zaken toch anders lopen dan de bedoeling is. De 'ja, mits'-keur is inderdaad onderhoudsgevoeliger, aanpassingen zijn vaker nodig. Wanneer wordt de nieuwe opzet voor het eerst geëvalueerd, inclusief een vergelijking met ervaringen bij andere waterschappen?

De heer Van der Steeg (PvdD) dankt het college voor het memo en de uitgebreide beantwoording van vragen daarin. Hij merkt op dat het betoog van de heer Reerink hem toch aan het denken heeft gezet. De heer Ten Heuw heeft juist weer een heel andere mening, dus hij wacht de beantwoording van het college af. Hij merkt op dat belangen niet altijd direct

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



vertegenwoordigd zijn in een gebied. In hoeverre gaat De Stichtse Rijnlanden belanghebbenden actief informeren over voorgenomen ontwikkelingen? Worden natuurorganisaties geïnformeerd als een ontwikkeling impact heeft op natuur? Hij wijst op de tekst over demping. Levende organismen moeten de gelegenheid krijgen om al dan niet met hulp te ontsnappen voor demping plaatsvindt. Dit staat echter niet met zoveel woorden in de beleidsregels. Wil de portefeuillehouder nog eens naar de formulering kijken?

Beantwoording eerste termijn

De heer De Groot (hoogheemraad) geeft aan dat er gelukkig enkele juristen in het bestuur zitten, waardoor men deze discussie zo diepgaand kan voeren. De heer Reerink haalde het werk van Havekes aan. Het college heeft zich op dezelfde artikelen gebaseerd. De reacties van veel fracties maken duidelijk dat kwaliteit een aandachtspunt zou moeten zijn. In de keur worden veel zaken ten aanzien van kwaliteit niet geregeld, maar via de handhaving kan het waterschap wel een en ander afdwingen. Hij wijst op de vraag van de heer Kupers tijdens de commissievergadering van 5 juni, over de bruidsschat van de Omgevingswet. Op dit moment worden kwaliteitseisen in de AMvB geregeld, maar bij de omgevingswet moeten bij het opstellen van de waterschapsverordening daarin ook de kwaliteitsaspecten worden verwerkt en de bruidsschat is bedoeld als hulp om die overgang soepel te laten verlopen.

De heer Ten Heuw (CU) bevestigt dit en merkt op dat dit een nieuw fenomeen is.

De heer De Groot (hoogheemraad) voegt toe dat de kwaliteitsaspecten dus vanaf 2021 in de waterschapsverordening een plek zullen krijgen. Hij stelt voor om de discussie over kwaliteitseisen bij die gelegenheid, in 2020, uitgebreid te voeren en het voorstel voor deze keur nu ter inzage te leggen. Hij vervolgt dat naast handhaving de kwaliteit ook wordt bevorderd door deze te stimuleren, bijvoorbeeld met de Groen Blauwe Diensten. De fractie van WN sprak haar twijfel uit over het 'ja, mits'-beginsel. Maar het past volledig in de eerder uitgebreid besproken lijn. De keur moet worden aangepast en het college probeert valkuilen te vermijden. En mocht er iets misgaan, dan zal men tekortkomingen snel repareren. Men kan ook in beleidsregels aspecten opnemen. Dat gemeenten en provincies adviezen van waterschappen niet serieus nemen, hangt waarschijnlijk allereerst samen met de omgevingsvisie en niet zozeer de keur. Hij heeft de indruk dat het contact met gemeenten en provincie, ook over de omgevingsvisie, steeds beter wordt. Hij verwacht dat dit contact zal worden voortgezet met de nieuwe colleges bij gemeenten. Er is nog geen overzicht van botsproeven. Wanneer er een aanvraag komt, wordt gekeken hoe deze in het oude stelsel wordt behandeld en vervolgens wordt gekeken hoe dat in het nieuwe stelsel loopt. Dat is eigenlijk de botsproef en die gaat men aan de hand van praktijkvoorbeelden uitvoeren. Hij zegt toe de commissie te informeren als er een aantal botsproeven is geweest. En zodra men met de bruidsschat voor de Omgevingswet aan het werk gaat, kan men ook het eerste jaar van de keur evalueren. De planning is dat de aangepaste keur in het eerste kwartaal van 2019 wordt vervangen. Ten aanzien van de bewijslast bij schade merkt hij op dat dit allereerst een handhavingsvraagstuk is. Als iemand de regels overtreedt dan wordt handhaving ingezet en wordt de schade verhaalt op de overtreder. Deze moet de schade herstellen, onder last van een dwangsom. Richting de heer Van der Steeg licht hij toe dat bij een vergunning er soms sprake is van een publicatieplicht, maar bij een melding wordt er niet actief geïnformeerd. Wanneer een melding echter een grote impact blijkt te hebben op burens, dan heeft men het niet goed gedaan en had er feitelijk een vergunning aangevraagd moeten worden. Dat moet men dan repareren. Daar is overigens wel naar gekeken: zaken waarvan op voorhand duidelijk is dat ze veel impact hebben, zijn vergunningplichtig. Soms ligt de zorgplicht bij de aanvrager. Die moet dan burens informeren. Voor de demping geldt dat die van één kant wordt gedaan, zodat dieren kunnen ontsnappen. Dat is een zorgplicht die keurig beschreven staat.

De heer Van der Steeg (PvdD) merkt op dat het memo inderdaad klip en klaar is, maar het afwegingskader is niet helder.

Van ambtelijke zijde wordt opgemerkt dat de heer Van der Steeg verwijst naar de ontwerpbeleidsregels. Het stukje over de flora en fauna bij demping staat echter niet in de beleidsregels maar in de zorgplicht. Dat zijn regels waar mensen altijd aan moeten voldoen, of het nu gaat om een melding of een vergunning. De regels staan in het document

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



		Uitvoeringsregels, met per hoofdstuk een uitwerking in de alinea zorgplicht. <i>Tweede termijn</i> De heer <u>Reerink</u> (PvdA) verduidelijkt dat hij heeft gezegd dat als er op een gegeven moment gelijklopende teksten zijn, dat er dan moet worden gekeken naar het onderliggende belang. Daarvan zegt de Hoge Raad dat het in sommige gevallen wel mogelijk is, als er sprake is van een ander belang. Dat is jurisprudentie. Ten aanzien van de constatering dat de kwaliteitsaspecten straks in de Omgevingsverordening kunnen worden meegenomen, merkt hij op dat dit nog jaren kan duren, op z'n vroegst in 2021. Hij pleit ervoor om niet nog jaren te wachten als er nu een nieuwe keur wordt vastgesteld. In de vorige commissievergadering is aangegeven dat de opzet van de keur niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoelingen, maar dat de PvdA-fractie er wel in mee wilde gaan, op voorwaarde dat de inhoud goed zou zijn. De PvdA-fractie wil niet wachten op de invoering van de Omgevingswet. Ten aanzien van de botsproeven pleit hij voor een evaluatiemoment waarbij enkele proeven worden besproken en in ieder geval voordat de oude keur onverbindend wordt verklaard. Hij merkt tot slot op dat hij enkele opmerkingen heeft bij het memo, waaruit blijkt dat het memo zelfs strijdig is met wettelijke bepalingen. Hij vraagt het college om een grondige reactie. De notitie ligt bij Bestuurszaken. De heer <u>Merkens</u> (LNE) meldt dat de site van de Unie van Waterschappen veel duidelijkheid schept over de keur, met allerlei voorbeelden. Hij neemt aan dat het college die informatie tot zich heeft genomen. Hij adviseert om het college het vertrouwen te geven en geen juridische discussie te voeren over dit vraagstuk. De heer <u>Reerink</u> (PvdA) merkt op dat de meningen over de keur binnen de Unie zeer verdeeld zijn. Mevrouw <u>Van Dam</u> (WN) merkt naar aanleiding van dit juridisch meningsverschil op dat het van belang is om naar jurisprudentie te kijken. Is die beschikbaar? <i>Beantwoording tweede termijn</i> De heer <u>De Groot</u> (hoogheemraad) stelt dat dit een discussiepunt blijft. De lijn van het college is verwoord in het memo en de heer Reerink komt tot een andere conclusie. Hij stelt de heer Reerink voor om over dit verschil van mening in gesprek te gaan met de juristen van het waterschap. De keur zal na inzage nog ter vaststelling aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. Hij zal de commissie voor het eind van het jaar informeren over de uitgevoerde botsproeven. Binnen de Unie van Waterschappen is De Stichtse Rijnlanden het tweede waterschap dat een 'ja, mits'-keur opstelt. Het klopt dat er discussies zijn over het al dan niet opnemen van kwaliteitsaspecten en er is nog geen jurisprudentie. Maar straks zullen ze wel in de waterschapsverordening moeten worden opgenomen en voor nu lijkt hem dat het college de goede keuze maakt. Daarbuiten is zoveel mogelijk geprobeerd om aan de wensen van de commissie tegemoet te komen. Ten aanzien van de bruidsschat van de Omgevingswet zegt hij toe een memo te verspreiden over wat de overgangsregeling inhoudt. De <u>voorzitter</u> constateert dat er een nader gesprek mogelijk is over verschillen van inzicht en rondt daarop de discussie af.
4. Informerend deel		
4.1.		Adviezen en conclusies vergadering SKK d.d. 12 april 2018 Pagina 8, onder 3.2, eerste bullet, eerste zin: Op verzoek van de heer <u>Ten Heuw</u> (CU) wordt de zin gewijzigd in: 'Vraagt hoe lang de situatie al bekend was. Heeft men dan destijds zitten slapen door onvoldoende rekening te houden met de kosten van onderhoud?' Pagina 5, 3.2, eerste bijdrage de heer Van der Steeg, derde bullet: op verzoek van de heer <u>Van der Steeg</u> (PvdD) wordt 'zichtbaar water' toegevoegd achter 'streefbeeld'. Vastgesteld met inachtneming van de bovenstaande wijzigingen.
4.2		Leeswijzer / actiepuntenlijst Mevrouw <u>Otterman</u> (hoogheemraad) wijst op het actiepunt over de pachtvoorwaarden, af te ronden in het vierde kwartaal. Tijdens de commissievergadering van 5 juni werd gevraagd of

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten

d.d. 7 juni 2018



		dat nog wel op tijd zou zijn. Ze meldt dat het onderwerp aan de orde kan komen tijdens de eerste commissievergadering na de zomer, eventueel gevolgd door de vergadering van het algemeen bestuur op 3 oktober.
4.3		Mededelingen De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad) wijst op het besluit dat was genomen over de koepelvrijstelling. Die vrijstelling houdt in dat je geen btw hoeft te betalen over activiteiten die je samen onderneemt. Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten, wat het waterschap jaarlijks 900.000 euro zou kosten. Staatssecretaris Snel heeft dat besluit opgeschort, mede vanuit de gedachte dat je samenwerking niet moet afstraffen met fiscale regels. De heer <u>De Groot</u> (hoogheemraad) meldt dat op 14 juni de persioolleiding van Leidsche Rijn naar Maarssenbroek officieel zal worden opengesteld, 's ochtends om 08.30 uur. De leden van het algemeen bestuur zijn van harte uitgenodigd. Mevrouw <u>Otterman</u> (hoogheemraad) meldt dat er op 15 juni een bijeenkomst is van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer regio West. Daarbij kunnen ook drie leden van het algemeen bestuur aanwezig zijn.
5. Rondvraag		
		Mevrouw <u>Otterman</u> (hoogheemraad) wijst op de vergadering van het algemeen bestuur in mei. De heer Reerink merkte toen op dat er in de notitie Biodiversiteit helaas niets stond over beplanting op de rioolwaterzuivering. Ze heeft dat uitgezocht, maar in de notitie wordt een pilot aangekondigd, waarschijnlijk bij de rwzi De Bilt op Zeist. De notitie staat geagendeerd voor september.
6. Sluiting		
		De <u>voorzitter</u> dankt iedereen voor zijn of haar bijdrage en sluit de vergadering om 22.10 uur.

Voor akkoord,
Vergadering commissie SKK d.d.

De secretaris,

C.J. Vos